

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบมีกลุ่มควบคุม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการอบรมต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่มารับบริการที่คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านกอกหม่น ตำบลสันปูเลย อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ราย รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2554 ถึงเดือนมิถุนายน 2554 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด และจับสลากสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง 15 ราย และกลุ่มควบคุม 15 ราย

เครื่องมือดำเนินการวิจัยประกอบด้วยโปรแกรมการอบรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวานเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุโรคเบาหวานให้มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลเท้าตามทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของแบนดูรา (Bandura, 1997) นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงวุฒิจำนวน 3 ท่าน เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบประเมินการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้าจากการทบทวนวรรณกรรม ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.86 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และแบบประเมินพฤติกรรมการดูแลเท้าจากการทบทวนวรรณกรรม ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.88 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71

คณะผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ภายหลังจากรับรองของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่ 149/ 2553 ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (random sampling) ด้วยการจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 15 คน และทำการจับสลากกลุ่มเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์ผู้สูงอายุโรคเบาหวานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบเกี่ยวกับแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้า และวิธีการตอบแบบสอบถาม และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้ซักถามข้อสงสัย

ก่อนที่จะให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองตามแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ในการดูแลเท้า สำหรับผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และแบบวัดพฤติกรรมการดูแลเท้าสำหรับผู้สูงอายุโรคเบาหวาน โดยกลุ่มทดลองในสัปดาห์แรกดำเนินการที่คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล บ้านกอกหม่น ตำบลสันปูเลย ให้กลุ่มทดลองถ่ายทอดประสบการณ์การดูแลเท้า การปฏิบัติตัว ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไข จัดให้ผู้สูงอายุโรคเบาหวานที่ประสบความสำเร็จในการดูแลเท้า ที่ดิม่าเล่าประสบการณ์การดูแลเท้าเพื่อให้กลุ่มทดลองได้เห็นตัวแบบที่ดี ให้ข้อมูลและสาริตแก่กลุ่มทดลอง เรื่องการเกิดแผลที่เท้า และการดูแลเท้าเพื่อป้องกันการเกิดแผลที่เท้า ประโยชน์ของการดูแลเท้าที่ถูกต้อง โดยให้กลุ่มตัวอย่างฝึกทักษะปฏิบัติพฤติกรรมการดูแลเท้า และแจกคู่มือการดูแลเท้า สำหรับผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และแบบบันทึกการดูแลเท้าของผู้สูงอายุโรคเบาหวานแก่กลุ่มทดลอง เปิดโอกาสให้กลุ่มทดลองซักถามปัญหาเรื่องโรคเบาหวาน การดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติมให้เข้าใจ สัปดาห์ที่ 2 ครั้งที่ 2 ที่บ้านกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ ตรวจประเมินเท้าให้กับกลุ่มทดลอง และทบทวนการดูแลเท้าในเรื่องการดูแลและรักษาความสะอาด ผิวหนัง การตรวจเท้าเพื่อค้นหาความผิดปกติ การป้องกันการเกิดแผลที่เท้า การส่งเสริมการไหลเวียนของเลือด และการดูแลรักษาเมื่อมีบาดแผล หลังจากนั้นให้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง พร้อมทั้งกล่าวชมเชยเมื่อฝึกได้สำเร็จ พร้อมทั้งพูดชักจูงให้มีความเชื่อมั่นในความสามารถด้านการดูแลเท้า เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้กลุ่มทดลองซักถามปัญหาเกี่ยวกับการฝึก การบันทึกพฤติกรรมการดูแลเท้า และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไข สัปดาห์ที่ 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13 และ 15 ที่บ้านของกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ การดูแลเท้าด้วยตนเองที่บ้าน และบันทึกกิจกรรมลงในคู่มือการดูแลเท้า สัปดาห์ที่ 4, 8 และ 14 ติดตามเยี่ยมบ้าน ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ ซักถามเกี่ยวกับการดูแลเท้า และประเมินเท้าในกลุ่มทดลอง พร้อมทั้งแก้ไขเมื่อพบปัญหา ให้กลุ่มทดลองทบทวนการดูแลเท้า และคณะผู้วิจัยให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เปิดโอกาสให้กลุ่มทดลองซักถามปัญหาเกี่ยวกับการฝึก และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไข สัปดาห์ที่ 16 ที่คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านกอกหม่น ตำบลสันปูเลย อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้วิจัยประเมินการรับรู้สมรรถนะในการดูแลเท้าและแบบประเมินพฤติกรรมการดูแลเท้า เพื่อประเมินผลภายหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ในกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติ ในสัปดาห์แรกที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านกอกหม่น ตำบลสันปูเลย ทำการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มควบคุม เพื่อสัมภาษณ์ผู้สูงอายุโรคเบาหวานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบเกี่ยวกับแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ในการดูแลเท้า และวิธีการตอบแบบสอบถาม และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้ซักถามข้อสงสัยก่อนที่จะให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองตามแบบวัดการ

รับรู้สมรรถนะแห่งตนในการดูแลเท้าสำหรับผู้สูงอายุโรคเบาหวานและแบบวัดพฤติกรรมการดูแลเท้าสำหรับผู้สูงอายุโรคเบาหวาน ในสัปดาห์ที่ 16 ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกอกหม่น ตำบลสันปูเลย คณะผู้วิจัยประเมินการรับรู้สมรรถนะในการดูแลเท้า และประเมินพฤติกรรมการดูแลเท้าเพื่อประเมินผล และกล่าวขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วม ภายหลังจากสิ้นสุดการวิจัย คณะผู้วิจัยจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การดูแลเท้า มอบคู่มือการดูแลเท้าสำหรับผู้สูงอายุโรคเบาหวาน และตรวจประเมินเท้าให้แก่กลุ่มควบคุม พร้อมให้คำแนะนำเมื่อพบความผิดปกติ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมการดูแลเท้ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการอบรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)
2. คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมการดูแลเท้ากลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการอบรมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางสำหรับทีมสุขภาพในการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าให้ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน โดยนำโปรแกรมการอบรมต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวานไปใช้ เพื่อให้ผู้สูงอายุโรคเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลเท้าที่เหมาะสมและป้องกันการเกิดแผลที่เท้าได้
2. ใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในการส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลเท้าให้ผู้สูงอายุโรคเบาหวาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรติดตามผลของโปรแกรมการอบรมต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวานต่อเนื่องไปอีกในระยะเวลา 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อประเมินความคงอยู่ของพฤติกรรม
2. ควรศึกษาผลของโปรแกรมการอบรมต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมการดูแลเท้าในผู้สูงอายุโรคเบาหวาน โดยแยกเป็นกลุ่มที่ควบคุมโรคได้ดี กลุ่มที่ควบคุมโรคพอใช้ และกลุ่มที่ไม่สามารถควบคุมโรคได้ เพื่อทำให้ทราบว่าโปรแกรมเหมาะกับบริบทของผู้สูงอายุโรคเบาหวานแต่ละกลุ่ม